

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) เป็นแนวทางศึกษาโดยวิธีการให้บุคคล อธิบายเรื่องราวและประสบการณ์ต่างๆที่ตนเองประสบมาโดยมีฐานความคิดว่ามนุษย์จะรู้ดีในเรื่องที่ตนเองมีประสบการณ์มาก่อน โดยการศึกษาในพื้นที่ อบต. เมืองจันท์ อ. ภูเพียง จ.น่าน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัยเพื่อประกอบเป็นข้อมูล ได้แก่ ที่มา/ การก่อตั้ง โครงสร้าง ลักษณะของสมาชิก ลักษณะงาน กิจกรรม การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบของกลุ่ม การกำหนดภารกิจของกลุ่ม กติกา แนวปฏิบัติ ข้อมูลบริบทของตำบลเมืองจันท์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. จัดเวทีเสวนา เกี่ยวกับ รูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจร้านรับซื้อของเก่า กระบวนการจัดการกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และประสิทธิภาพของกลุ่มโดยผู้เข้าร่วมเสวนา ได้แก่ ทีมนักวิจัย การพัฒนารูปแบบเครือข่ายผู้ประกอบการฯ จากมรอ. / ทีมนักวิจัย อบต.พื้นที่ / พนักงานส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ ที่มีความเกี่ยวข้อง / ผู้นำชุมชน
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปหาข้อมูลรูปแบบ ของผู้ประกอบการที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่
4. สร้างผู้ประกอบการโดยวิเคราะห์คุณสมบัติ จากตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาผู้ที่เหมาะสมจะสามารถเป็นผู้ประกอบการค้าของเก่า ที่ดำเนินกิจการเพื่อสังคม
5. ติดตาม ประเมิน ปรับกลไก รูปแบบเครือข่ายผู้ประกอบการที่เหมาะสม ส่งเสริม โดยการจัดหาอุปกรณ์ต้นแบบ เพื่อช่วยเหลือให้สามารถดำเนินกิจการ ช่วยสร้างเครือข่าย โดยการเสริมแรง มีการมอบเกียรติบัตร ให้กับ กลุ่มผู้ประกอบการ กับ อบต.
6. วิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยจัดพิมพ์และจัดทำรูปเล่มงานวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นกลุ่ม อสม. ผู้นำชุมชน ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคัดแยกขยะ และผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อของเก่า โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างในลักษณะการสร้างเครือข่ายข้อมูลโดยเลือกจากผู้ให้ข้อมูลหลักคนแรกและเสนอบุคคลอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงต่อไปซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบไปด้วย

1. เจ้าของธุรกิจรับซื้อของเก่าที่ประกอบกิจการอย่างถูกกฎหมาย โดยได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่าตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพ.ศ. 2474
2. ผู้ประกอบกิจการรับซื้อของเก่าได้แก่ รถซาเล้งและรถกระบะรับซื้อของเก่าที่มีหน้าที่เก็บของเก่าตามกองขยะหรือรับซื้อของเก่าตามบ้านเรือนร้านค้า ต่างๆ แล้วนำของเก่าเหล่านี้มาขายต่อ

3. กลุ่มรับซื้อของเก่าที่ดำเนินกิจการรับซื้อของเก่า ที่มาจากการรวมกลุ่มเพื่อสังคม ดำเนินการตามโครงการคัดแยกขยะ เช่น อสม. กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้รับเหมาจัดการขยะในชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้า บทความวารสารเอกสารวิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้เรื่องขยะและอาชีพร้านรับซื้อของเก่าโดยข้อมูลที่ต้องการ

2. การสัมภาษณ์ จากเจ้าของกิจการร้านรับซื้อของเก่าและผู้ส่งสินค้าให้แก่ร้านรับซื้อของเก่าเพื่อศึกษาวิธีการประกอบธุรกิจและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ในเรื่องเหตุผลในการตัดสินใจประกอบธุรกิจร้านรับซื้อของเก่าวิธีการซื้อขายของเก่าการบริหารจัดการของร้านรับซื้อของเก่า

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการเข้าไปอยู่และปฏิบัติตนเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาซึ่งเป็นการสังเกตด้วยตัวผู้วิจัยเองโดยผู้วิจัยเลือกการมีส่วนร่วมในฐานะเป็นผู้สังเกตเข้าร่วมใน กิจกรรมและเปิดเผยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ด้านการวิจัยของตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการค้นหาข้อมูลจากเอกสารบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยและการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยมีเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย

1. ผู้วิจัยเองนับเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดเพราะการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรงดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เตรียมตัวก่อนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเนื่องจากผู้วิจัยคือผู้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองโดยเริ่มจากการแนะนำตนเองให้กับผู้ให้ข้อมูลให้มีความสำคัญสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทักทายด้วยอัธยาศัยอันดีบอกวัตถุประสงค์ ในการสัมภาษณ์และขออนุญาตบันทึกข้อมูลเสียงจากการสัมภาษณ์พร้อมทั้งในขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมต่างๆเช่นสีหน้าท่าทางน้ำเสียงและความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

2. กรอบแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) เป็นคำถามแบบปลายเปิดเริ่มจากคำถามในเรื่องทั่วไปแล้วเริ่มเข้าสู่ประเด็นที่สนใจการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้นซึ่งประเด็นคำถามได้แก่วิธีการซื้อขายของเก่าแหล่งที่มาของของเก่าราคาซื้อขายในตลาดการปรับตัวเพื่อรองรับการทำธุรกิจรับซื้อของเก่าในด้านการบริหารจัดการภายในองค์กรการปรับตัว ในสภาวะต้นทุนผันผวนและการปรับตัวกับความต้องการของลูกค้าเพื่อให้ธุรกิจดำรงและอยู่รอดต่อไป

3. เครื่องบันทึกเสียงเพื่อใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถจดหรือ จดบันทึกได้ทั้งหมดเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้มากที่สุดโดยไม่ตกหล่นและเพื่อตรวจสอบความคาดเคลื่อนของข้อมูลจำเป็นต้องมีเครื่องบันทึกเสียงที่มีคุณภาพ

4. กล้องถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อเก็บข้อมูลภาพในบรรยากาศชั้นตอนและกระบวนการที่ดำเนินการในการสัมภาษณ์

5. เครื่องมือที่ช่วยจัดบันทึกคือสมุดและปากกาสำหรับจัดบันทึกข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ซึ่งช่วยในการบันทึกคำพูดที่สำคัญสภาพแวดล้อมบรรยากาศบุคคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ที่นำมาใช้ในการศึกษารั้งนี้เป็นการวิจัยที่เน้นการตีความผลของการตีความคือการแปลหรืออ่านความหมายจากสิ่งที่ปรากฏการที่ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกข้อมูลโดยเริ่มต้นจากการรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การเตรียมข้อมูลจากการถอดเทปผู้วิจัยถอดเทปด้วยตนเอง โดยการถอดเทปข้อมูลจากการบันทึกการสัมภาษณ์ถอดออกมาทุกคำพูดเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระของข้อมูลให้มากที่สุดรวมถึงข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูลการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้ใช้คำพูดเช่นกริยาท่าทางขณะสัมภาษณ์ที่ได้บันทึกด้วยมือไว้บ้างแล้วซึ่งทำให้การวิเคราะห์ทำได้เต็มที่ การตีความหมายจากข้อมูลเมื่อถอดเทปสัมภาษณ์และอ่านทบทวน แล้วผู้วิจัยจัดทำเป็นหมวดหมู่โดยตัดสินใจว่าข้อมูลชุดใดมีความหมายใกล้เคียงกันสอดคล้องกันสามารถนำมาวางไว้ภายใต้หมวดหมู่เดียวกันได้